

اموال حضرت خدیجه(س) چه اندازه بود/ ماجرای تدفین خدیجه کبری با دو کفن

در احادیث آمده است: در شهر مکه کسی از حضرت خدیجه(س) ثروتمندتر نبود. آن حضرت بیش از 80 هزار شتر در مناطق مختلف برای تجارت داشتند و در شهرها و کشورهای مختلف همچون مصر و حبشه دارای تجارتخانه بودند.

در احادیث آمده است: در شهر مکه کسی از حضرت خدیجه(س) ثروتمندتر نبود. آن حضرت بیش از 80 هزار شتر در مناطق مختلف برای تجارت داشتند و در شهرها و کشورهای مختلف همچون مصر و حبشه دارای تجارتخانه بودند. خبرگزاری فارس: اموال حضرت خدیجه(س) چه اندازه بود/ ماجرای تدفین خدیجه کبری با دو کفن خبرگزاری فارس - گروه آیین و اندیشه: دهمین روز ماه مبارک رمضان با روز رحلت جانسوز بزرگ بانوی ایمان و آزادگی حضرت خدیجه علیهاالسلام مصادف است. بانوی بزرگواری که در تأسیس بنای اسلام نقش بسیار مهمی داشت، ولی نام و یادش در گمنامی قرار گرفت و آن میزان نام و سخنی که پیرامونش وجود دارد، در خور تلاش‌ها و مجاهدت‌های این بانوی بزرگ اسلام نیست.

حضرت خدیجه در زمان جاهلیت به طاهره، مبارکه و سیده زنان معروف بود

حضرت خدیجه علیهاالسلام، پدرش حَویِلِد، و مادرش فاطمه، دختر زائِدَة بِنِ اصْتَم است. خانواده‌ای که حضرت خدیجه علیهاالسلام در آن رشد کرد، از نظر شرافت خانوادگی و نسبت‌های خویشاوندی، در شمار بزرگترین قبیله‌های عرب جای داشت. این خاندان در همه حجاز نفوذ داشت.

خدیجه علیهاالسلام در بین اقوام خود یگانه و ممتاز و میان اقران کم نظیر بود. او به فضیلت اخلاقی و پذیرایی‌های شایان بسیار معروف بود و بدین جهت زنان مکه به وی حسد می‌ورزیدند.

ایشان آنقدر پاکدامن بود که در زمان جاهلیت او را طاهره و مبارکه و سیده زنان می‌خواندند و این نشانگر پاکدامنی او در هنگام بی‌همسری‌اش در آن محیط فاسد و آلوده بود. (الإصابة فی معرفة الصحابة، ج7، ص600)

درد و سلام خداند بر حضرت خدیجه

خدیجه کبری علیهاالسلام چنان مقام والایی داشت که خداوند عزّ و جل، بارها بر او درود و سلام فرستاد.

طبق روایاتی از حضرت امام محمد باقر(ع) پیامبر اکرم(ص) هنگام بازگشت از معراج، به جبرئیل فرمود: آیا حاجتی داری؟ جبرئیل عرض کرد: خواسته‌ام این است که از طرف خدا و من به خدیجه سلام برسانی. (بحارالانوار ج6، ص7)

در روایتی دیگر می‌خوانیم: روزی خدیجه به طلب رسول خدا(ص) بیرون آمد. جبرئیل به صورت مردی با وی روبه رو شد و از خدیجه احوال رسول خدا(ص) را پرسید.

خدیجه نمی‌توانست بگوید رسول خدا(ص) در کجا بسر می‌برد. او می‌ترسید این مرد از کسانی باشد که قصد کشتن رسول خدا(ص) را دارد. وقتی که خدمت آن حضرت رسید و قصه را باز گفت، حضرت محمد(ص) فرمود: آن جبرئیل بود و امر کرد که از طرف خدا تو را سلام برسانم. (ریاحین الشریعه ج2، ص206)

پیامبر تا زمانی که حضرت خدیجه زنده بود با هیچ زنی ازدواج نکرد

ذهبی در فضایل ایشان می‌نویسد: #171;وی بانویی فهیم، بزرگوار، دیندار، پاکدامن، بخشنده و اهل بهشت بود و از هر جهت زنی کامل و شایسته بود و پیامبر اکرم(ص) همیشه به مدح و ثنای او می‌پرداخت و او را بر سایر همسرانش برتری می‌داد و او را بسیار گرمی می‌داشت به حدی که عایشه می‌گوید: به هیچ زنی به اندازه خدیجه حسد نمی‌ورزیدم چرا که رسول خدا خدیجه را بسیار بزرگ می‌داشت.

در کرامت ایشان همین بس که رسول خدا چه قبل از او و چه در زمان حیات او با هیچ زنی ازدواج ننمود و کنیزی هم نداشت و بعد از وفات ایشان آن حضرت کنیز گرفت، براستی حضرت خدیجه بهترین همنشین و مونس پیامبر اکرم (ص) بود و اموال خود را در اعتلای اسلام انفاق نمود. و به درجه‌ای رسید که خداوند به حضرتش امر نمود که خدیجه را به خانه‌ای در بهشت که محل امن و آرامش باشد،

انتظار ظهور پیامبر اسلام

حضرت علی(ع) می‌فرماید رسول خدا (ص) در مورد خدیجه فرمودند: «#171;أفضل نساء الجنة أربع: خديجة بنت خويلد، و فاطمة بنت محمد، و مريم بنت عمران، و آسیة بنت مزاحم امرأة فرعون»

رسول اکرم فرمود: بهترین زنان بهشتی چهار نفرند: خدیجه دختر خویلد و فاطمه دختر محمد و مریم دختر عمران و آسیه دختر مزاحم همسر فرعون. (صحیح البخاری، پیشین، ج 3، ص 1388)

ایشان آگاه به اخبار آسمانی بود. جالب این است که او از کسانی بود که انتظار ظهور پیامبر جدید را می‌کشید و همیشه از ورقه بن نوفل و دیگر علماء جویای نشانه‌های نبوت می‌شد. (بحارالانوار، ج 16، ص 52)

در تاریخ می‌خوانیم حضرت محمد (ص) هر وقت از تکذیب قریش و اذیت‌های ایشان محزون و آزرده می‌شدند، هیچ چیز آن حضرت را مسرور نمی‌کرد مگر یاد خدیجه؛ و هر گاه خدیجه را می‌دید مسرور می‌شد. (ریاحین الشریعة، ج 2، ص 25)

اموال حضرت خدیجه چه اندازه بود که راه اسلام خرج شد

دیگر خصوصیت خدیجه این است که دارای شم اقتصادی و روح بازرگانی بود و آوازه شهرتش در این زمینه به شام هم رسیده بود. آن گونه که از تاریخ بر می‌آید ثروت حضرت خدیجه علیهاالسلام حاصل دست رنج خود وی بود و از ارث و میراث خبری نبود، به همین جهت پدر و عموی هیچ‌گونه دخالت و تصرفی در امور و اموال ایشان نداشتند، به گونه‌ای که از ایشان به ملکه عظیمه تعبیر می‌کردند.

در مورد اموال حضرت، علامه مجلسی چند روایت نقل می‌کند که طبق این احادیث در شهر مکه کسی از ایشان ثروتمندتر نبود و در هر سو و ناحیه، غلامان احشام و اغنام فراوانی داشتند و بیش از 80 هزار شتر در مناطق مختلف برای تجارت داشتند، و در مناطق مختلفی چون مصر و حبشه تجارتخانه داشتند و عده‌ای برای ایشان مشغول تجارت بودند.

در مورد منزل ایشان گفته شده که از لحاظ وسعت به اندازه‌ای بود که تمام مردم مکه را در بر می‌گرفت و در بالای این منزل گنبدی از ابریشم آبی رنگ قرار داده بودند و در آن نقش‌های خورشید و ماه و ستارگان منقش بود و آن گنبد ابریشمی زیبا را با طناب‌هایی از ابریشم و میخ‌هایی از فولاد، محکم کرده بودند.

بنابراین، این فقرات نشانگر تجارت جهانی آن حضرت بوده که در شهرها و کشورهای مختلف چون مصر و حبشه تجارتخانه داشتند. همچنین دلالت بر قدرت بالای مدیریتی حضرت و ناشی از دانش وسیع آن بزرگوار بود، که با سنی جوان، از نوع فوق‌العاده‌ای برخوردار بود. (بحار جلد 16 ص 21 و 22)

این بانو بعد از ازدواج با پیامبر(ص) تمام اموال خود را در راه پیشرفت اهداف اسلام هدیه کردند. وی به عمویش ورقه گفت: کلید تمام اموال را نزد حبیبم ببر و از جانب من به او بگو: تمامی این اموال هدیه است به او و تمامی آن ملک اوست که در آن هرگونه تصرفی بخواهد، انجام دهد. به راستی آیا در تمام دوران پس از بعثت پیامبر(ص) چنین فداکاری مشاهده شده است؟ کدام یک از همسران ایشان، چنین رتبه‌ای از فداکاری رسیده‌اند؟ (بحار الانوار جلد 16 ص 71)

آیا حضرت خدیجه قبل از ازدواج با پیامبر ازدواج کرده بود؟

معروف است که حضرت خدیجه علیهاالسلام قبل از ازدواج با پیامبر با دو نفر به نام‌های عتیق بن عائذ مخزومی و ابی هاله بن المنذر الاسدی ازدواج کرده است. (بحار الانوار، ج 16، ص 10)

اما جمعی از مورخان و بزرگان نظر مخالف دارند. برای مثال ابوالقاسم کوفی، احمد بلاذری، سید مرتضی در کتاب شافی و شیخ طوسی در تلخیص شافی آشکارا می‌گویند که خدیجه علیهاالسلام هنگام ازدواج با پیامبر، (عذرا) یعنی باکره بوده است.

برخی از معاصران نیز مانند علامه سید جعفر مرتضی چنین ادعا کرده و برای اثبات ادعای خود کتاب‌هایی نوشته‌اند.

این افراد به گفتار صاحب کتاب الاستغاثه استشهد کرده‌اند که می‌گوید: همه کسانی که اخبار نقل کرده و روایات از آنها به جای مانده از شیعه و اهل سنت اجماع دارند که مردی از اشراف قریش و رؤسای آنها نمانده بود که به‌خواستگاری خدیجه نرود و در صدد آن بر نیاید. و خدیجه همه آنها را بازگردانده و یا پاسخ رد به آنها داد و چون رسول خدا(ص) او را به همسری خویش درآورد زنان قریش بر او خشم کرده و از او کناره‌گیری کردند و به او گفتند: بزرگان و اشراف قریش از تو خواستگاری کردند و به همسری هیچ یک از آنها در نیامدی و به همسری محمد، یتیم ابوطالب که مرد فقیری است و مالی ندارد درآمدی؟ و با اینحال چگونه اهل فهم می‌توانند بپذیرند که خدیجه به همسری مردی اعرابی از بنی تمیم درآمده و بزرگان قریش را نپذیرفته باشد؟... و این مطلبی است که مردم صاحب نظر آنرا نمی‌پذیرند. (الاستغاثه جلد 1 ص 70)

سن حضرت خدیجه هنگام ازدواج با پیامبر

در مورد سن حضرت خدیجه در زمان ازدواج با پیامبر اکرم (ص) نیز بین مورخین اختلاف است، اما قول مشهور و چیزی که در بین مسلمانان رواج یافته این است که حضرت خدیجه هنگام ازدواج با پیامبر گرامی اسلام 40 ساله بودند. این در حالی هست که در منابع معتبر تاریخی سن حضرت مورد اختلاف هست این اقوال به این ترتیب هستند: 25، 30، 35، 40، 44، 45 و 46 سال.

بیهقی می‌گوید: «... بلغت خدیجة خمساً و ستین سنة، و يقال: خمسين سنة، وهو أصح» یعنی بعضی می‌گویند: سن حضرت خدیجه در هنگام وفات 65 ساله بود و برخی دیگر گفته‌اند در آن وقت ایشان 50 ساله بوده است که قول صحیح هم همین 50 سال است.

وی در جای دیگر می‌نویسد: «أن النبی تزوج بها وهو ابن خمس و عشرين سنة قبل أن یبعثه الله نبیا بخمس عشرة سنة» یعنی ازدواج رسول خدا با حضرت خدیجه 15 سال قبل از بعثت بوده است. (دلایل النبوة، ج 2، ص 71 و 72)

بنابراین طبق قول بیهقی وقتی ایشان در زمان وفات یعنی سال دهم بعثت، 50 ساله باشند و 15 سال قبل از بعثت هم ازدواج نموده باشند با این حساب سن حضرت خدیجه در زمان ازدواج با پیامبر اکرم 25 سال بوده است.

این افراد می‌گویند ابن عبدالبر و ابن اثیر نیز قول 65 سالگی حضرت خدیجه را در زمان وفات، قبول ندارند و از آن به «قبیل» تعبیر می‌کنند.

حاکم نیشابوری یکی از مورخین و استوانه‌های علمی اهل تسنن نیز می‌گوید: «... عن هشام بن عروة قال توفیت خدیجة بنت خویلد رضی الله عنها وهی ابنة خمس و ستین سنة . . . هذا قول شاذ فإن الذی عندی أنها لم تبلغ ستین سنة» یعنی هشام از پدرش عروة بن زبیر نقل می‌کند که حضرت خدیجه در زمان وفات 65 ساله بود ولی قول به 65 سالگی ایشان، قولی شاذ است و به نظر من سن حضرت خدیجه در زمان وفات به 60 سال نرسیده بود (چه برسد به 65 سال)» (المستدرک علی الصحیحین، پیشین، ج 3، ص 201)

البته بعضی از محققین و مورخین سن ایشان را در زمان ازدواج 28 سال می‌دانند.

مثلاً نویسنده شذرات‌الذهب می‌گوید: «و رجح کثیرون أنها ابنة ثمان و عشرين» (بسیاری از مورخین قول 28 سال را برای حضرت خدیجه در زمان ازدواج با پیامبر اکرم ترجیح داده‌اند.) (شذرات‌الذهب فی أخبار من ذهب، ج 1، ص 14)

ابن عساکر (تاریخ مدینة دمشق، ج 3، ص 193) ذهبی (سیرأعلام النبلاء، ج 2، ص 111) و إربلی (کشف الغمة، ج 2، ص 135) به نقل از ابن عباس می‌گویند: خدیجه در زمان ازدواج با آن حضرت 28 ساله بود. (کشف الغمة، ج 2، ص 135)

إربلی در جای دیگر به نقل از ابن حماد می‌گوید: حضرت خدیجه در زمان ازدواج با آن حضرت 28 ساله بود. (کشف الغمة، ج 2، ص 133)

سه وصیت حضرت خدیجه هنگام رحلت

هنگامی که بیماری ام‌المومنین خدیجه سلام الله علیها شدت یافت از پیامبر(ص) درخواست کردند که وصیت‌های ایشان را بشنوند، آنگاه عرضه داشتند: ای رسول خدا، وصیت‌های مرا بشنوید.

وصیت می‌کنم ای رسول خدا مرا به خاطر کوتاهی در ادای حقوقتان عفو کنید. پیامبر فرمودند: دور باد این سخن از تو و هرگز چنین

نیست، من از شما هیچ کوتاهی ندیده‌ام شما آخرین توان و تلاشت را در ادای حقوق رسالت انجام داده‌اید، و بیشترین سختی‌ها را در زندگی با من متحمل شده‌اید و تمامی اموالتان را در راه خدا صرف نموده‌اید.

آنگاه حضرت خدیجه علیهاالسلام فرمود وصیت می‌کنم شما را به دخترم فاطمه زهرا علیهاالسلام ایشان پس از من یتیم و غریب و تنها می‌شود پس کسی از زنان قریش او را اذیت نکند و او را سیلی نزند و بر او فریاد نکشد و با او به سختی و درشتی رفتار نکند.

اما وصیت سوم پس به دخترم فاطمه می‌گویم و ایشان به شما منتقل می‌کند؛ زیرا از شما ای رسول خدا خجالت می‌کشم.

پیامبر (ص) از حجره خارج شدند و حضرت خدیجه علیهاالسلام به حضرت فاطمه علیهاالسلام گفتند: ای حبیبه من و ای نور چشمانم، به پدرت بگو، مادرم می‌گوید من از قبر در هراسم و از شما می‌خواهم آن ردایی که هنگام نزول وحی می‌پوشید کفن من قرار دهید پس صدیقه طاهره آمدند و برای پدر وصیت مادر را نقل کردند.

پیامبر (ص) درخواستند و ردائی که هنگام نزول وحی بر شانه مبارک می‌افکندند را به صدیقه طاهره علیهاالسلام دادند، و ایشان آن را برای مادر گرامیشان آوردند و حضرت خدیجه سلام الله علیها به شدت خوشحال شدند.

تدفین حضرت خدیجه با کفنی از بهشت

هنگامی که روح بلند و ملکوتی حضرت ام المومنین به بهشت صعود کرد، پیامبر(ص) او را غسل دادند و حنوط کردند و هنگامی که خواستند حضرت را در همان رداء مخصوص کفن کنند جبرئیل نازل شد و عرض کرد: ای رسول خدا، خداوند متعال سلام و درود بر تو می‌فرستد و به تو می‌گوید ای حبیب ما، خدیجه‌ای که تمام دارایی‌اش را در راه ما بذل کرد و بخشید کفن او را ما عنایت می‌کنیم. جبرئیل کفنی تقدیم کرد و عرض کرد: ای رسول خدا، این کفن از بهشت است و خداوند آن را به حضرت خدیجه هدیه نموده است و پیامبر ابتدا حضرت را با رداء مبارکش کفن کردند و سپس کفنی را که جبرئیل آورده بودند، روی آن قرار دادند، از این رو حضرت با دو کفن دفن شدند. (شجره طوبی، ج 2، ص 22)